

MỘT SỐ BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC MÔN NGỮ VĂN TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THEO YÊU CẦU CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG MỚI

Dương Tuyết Hạnh^{*1}, Nguyễn Quý Nam² và Dương Thị Thu Thủy³

¹Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia Hà Nội

²Trường THPT Lương Tài, Bắc Ninh

³Trường THPT Chu Văn An, Văn Yên, Yên Bái

Tóm tắt. Quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn nói riêng và các hoạt động dạy học nói chung theo yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông mới đang là vấn đề mà các nhà quản lý quan tâm, chú ý. Để thực hiện tốt yêu cầu và mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông mới, bài viết xuất phát từ thực tiễn nghiên cứu và thực tế quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn tại các trường trung học phổ thông (THPT) hiện nay để đưa ra một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn như: Tổ chức xác định mục tiêu môn Ngữ văn phù hợp với chương trình mới; lựa chọn nội dung dạy học cho phù hợp; tổ chức bồi dưỡng cho giáo viên đổi mới phương pháp giảng dạy học; bồi dưỡng cho giáo viên thực hiện các hoạt động giảng dạy môn Ngữ văn... nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động quản lý động giáo dục, đáp ứng được mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông mới.

Từ khóa: Ngữ văn, dạy học, phương pháp, hoạt động.

1. Mở đầu

Đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, hoạt động dạy học giữ vai trò rất quan trọng. Bởi vì, thông qua dạy học, người học lĩnh hội hệ thống kiến thức khoa học cơ bản, hiện đại, hình thành năng lực, phẩm chất đáp ứng yêu cầu xã hội. Hoạt động dạy học có phát triển, đạt hiệu quả cao hay không phụ thuộc vào những biện pháp tác động của các chủ thể quản lý. Ở Việt Nam, trong xu hướng đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục phổ thông, vấn đề quản lý hoạt động dạy học được quan tâm và nghiên cứu trong việc thay đổi quản lý dạy học đối với nhiều môn học trong đó có môn Ngữ văn. Nhiều tác giả đã đề xuất các biện pháp quản lý hoạt động dạy học phù hợp với yêu cầu của xã hội cũng như phù hợp với điều kiện của từng địa phương, chẳng hạn như trong trong bài viết *Một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường trung học cơ sở thành phố Hồ Chí Minh* [1] của tác giả Nguyễn Văn Hiếu (2019) đã nêu lên thực trạng quản lý hoạt động dạy học ở các trường Trung học cơ sở tại thành phố Hồ Chí Minh và đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh, giúp cho các nhà quản lý vận dụng một cách linh hoạt vào điều kiện của từng trường trên địa bàn Thành phố. Cũng bàn về quản lý hoạt động dạy học hiện nay, báo *giaoducquocdan/giao-duc-trung-hoc* đã có bài viết của tác giả Lê Thị Thu Hằng (2017) *Bàn về một số biện pháp quản lý đổi mới phương pháp dạy học ở trường*

Ngày nhận bài: 15/7/2020. Ngày sửa bài: 29/8/2020. Ngày nhận đăng: 7/9/2020.

Tác giả liên hệ: Dương Tuyết Hạnh. Địa chỉ e-mail: tuyethanh1974@gmail.com

THPT đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục [2]. Theo tác giả bài báo, Quản lý đổi mới phương pháp dạy học trong trường trung học dựa theo Quản lý sự thay đổi thường trải qua ba giai đoạn: *Giai đoạn chuẩn bị đổi mới phương pháp dạy học; Giai đoạn thực hiện đổi mới phương pháp dạy học; Giai đoạn phát triển bền vững kết quả đổi mới phương pháp dạy học*. Riêng đối với môn Ngữ văn, tác giả Trần Xuân Ngọc (2013) đã có bài viết *Nâng cao chất lượng công tác quản lý hoạt động giảng dạy môn Ngữ văn của hiệu trưởng ở một số trường trung học cơ sở huyện Vụ Bản, tỉnh Nam Định* [3]. Trong bài viết này tác giả đã đề cập đến thực trạng công tác quản lý hoạt động dạy môn Ngữ văn của hiệu trưởng ở một số trường THCS tại tỉnh Nam Định và đề xuất một số biện pháp để nâng cao chất lượng công tác quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn tại một số trường Trung cơ sở của tỉnh Nam Định. Mặc dù có nhiều tác giả nghiên cứu về việc quản lý hoạt động dạy học, tuy nhiên, cho đến nay, chưa có công trình nào đề cập đến việc quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn theo yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông mới, do Chương trình môn Ngữ văn mới bắt đầu thực hiện ở những bước đầu tiên, nội dung dạy học cụ thể vẫn nằm trong dự thảo về sách giáo khoa vì vậy việc thay đổi quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn còn mới ở các bước bắt đầu. Trên cơ sở đó, chúng tôi lựa chọn nghiên cứu việc quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn nhằm đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn một cách có hiệu quả hơn và đáp ứng được mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông mới:

“Góp phần chuyển nền giáo dục nặng về truyền thụ kiến thức sang nền giáo dục phát triển toàn diện cả về phẩm chất và năng lực, hài hòa đức, trí, thể, mỹ và phát huy tốt nhất tiềm năng của mỗi học sinh” [4].

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông mới

Chương trình giáo dục phổ thông mới được xây dựng nhằm thực hiện yêu cầu của Nghị quyết số 88/2014/QH13 của Quốc hội: “Tạo chuyển biến căn bản, toàn diện về chất lượng và hiệu quả giáo dục phổ thông; kết hợp dạy chữ, dạy người và định hướng nghề nghiệp; góp phần chuyển nền giáo dục nặng về truyền thụ kiến thức sang nền giáo dục phát triển toàn diện cả về phẩm chất và năng lực, hài hòa trí, đức, thể, mỹ và phát huy tốt nhất tiềm năng của mỗi học sinh” [5]. Để thực hiện được mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông mới, chúng ta phải đổi mới một cách đồng bộ các thành tố của quá trình dạy học như: Mục tiêu dạy học - Chương trình dạy học - Nội dung dạy học - Phương pháp dạy học - Hình thức dạy học - Kiểm tra đánh giá - Các điều kiện dạy học. Chính từ thay đổi cách tiếp cận các thành tố của quá trình dạy học, đòi hỏi công tác quản lý trong Nhà trường cũng phải thay đổi: chuyển từ thực hiện kiểu quản lý bao cấp (cả tư duy lẫn hành động), áp đặt mệnh lệnh từ trên xuống; thực hiện rập khuôn, máy móc theo quy định của cấp trên, cơ chế quản lý hạn chế khả năng sáng tạo của giáo viên và học sinh, thiếu tính tự chủ, chưa đáp ứng tính phù hợp vùng miền,... sang đổi mới quản lý theo định hướng dân chủ hóa, phân cấp quản lý, giao quyền tự chủ để phát huy tính chủ động, sáng tạo phù hợp thực tế của các Nhà trường, của giáo viên nhằm quán triệt quan điểm chỉ đạo trong Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI đã nêu: “Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học” [6].

Chương trình giáo dục phổ thông mới, thực hiện mục tiêu giáo dục hình thành, phát triển phẩm chất và năng lực cho học sinh thông qua các nội dung giáo dục ngôn ngữ và văn học, giáo dục toán học, giáo dục khoa học xã hội, giáo dục khoa học tự nhiên, giáo dục công nghệ, giáo dục tin học, giáo dục công dân, giáo dục quốc phòng và an ninh, giáo dục nghệ thuật, giáo dục thể chất, giáo dục hướng nghiệp. Dựa vào mục tiêu giáo dục chung và yêu cầu cần mỗi môn học và hoạt động giáo dục trong từng chương trình cụ thể cần xác định mục tiêu, yêu cầu cần đạt về

phẩm chất, năng lực và nội dung giáo dục của môn học, hoạt động giáo dục đó. Chương trình giáo dục phổ thông mới được chia thành hai giai đoạn: Giáo dục cơ bản và giáo dục định hướng nghề nghiệp. Cả hai giai đoạn này đều được phân bổ các môn học tự chọn; đến giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp phân bổ thêm các môn học và chuyên đề học tập lựa chọn, nhằm đáp ứng nguyện vọng, phát triển tiềm năng, sở trường của mỗi học sinh.

“Giai đoạn giáo dục cơ bản Môn Ngữ văn (Tiếng Việt) giúp học sinh sử dụng tiếng Việt thành thạo để giao tiếp hiệu quả trong cuộc sống và học tập tốt các môn học và hoạt động giáo dục khác; hình thành và phát triển năng lực văn học, một biểu hiện của năng lực thẩm mỹ; đồng thời bồi dưỡng tư tưởng, tình cảm để học sinh phát triển về tâm hồn, nhân cách

– Giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp Môn Ngữ văn củng cố các mạch nội dung của giai đoạn giáo dục cơ bản, giúp học sinh nâng cao năng lực ngôn ngữ và năng lực văn học, nhất là tiếp nhận văn bản văn học; tăng cường kỹ năng tạo lập văn bản nghị luận, văn bản thông tin có độ phức tạp hơn về nội dung và kỹ thuật viết; trang bị một số kiến thức lịch sử văn học, lí luận văn học có tác dụng thiết thực đối với việc đọc và viết về văn học” [4].

Như vậy, quản lí hoạt động dạy học môn Ngữ văn là quản lí việc thực hiện nhiệm vụ của đội ngũ giáo viên giảng dạy môn Ngữ văn trong nhà trường và một số nhiệm vụ khác cụ thể như:

Xây dựng kế hoạch dạy học của bộ môn: Tổ chức chỉ đạo tổ chuyên môn, rà soát, sắp xếp các bài dạy, tiết dạy theo một hệ thống phù hợp như theo chủ đề, thể loại hoặc giai đoạn sáng tác để có phương pháp dạy phù hợp và thống nhất theo kế hoạch sau khi nhóm chuyên môn thảo luận đóng góp ý kiến.

Xây dựng kế hoạch và tổ chức hướng dẫn cho giáo viên dạy Ngữ văn về mục tiêu, nội dung, phương pháp, cách tổ chức dạy và học, cách đánh giá kết quả của bộ môn theo mục tiêu mà chương trình giáo dục phổ thông mới đặt ra.

Đảm bảo các điều kiện về cơ sở vật chất như trang thiết bị cho công tác dạy và học, bồi dưỡng cho giáo viên kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy môn Ngữ văn.

Kết hợp với các tổ chức đoàn thể trong nhà trường như Công đoàn, đoàn thanh niên và các lực lượng ngoài xã hội, Hội cha mẹ HS... Trong việc tổ chức kiểm tra, đánh giá, tổ chức các hoạt động ngoại khóa trải nghiệm để nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập môn Ngữ văn.

Tuy nhiên, môn Ngữ văn trong chương trình giáo dục phổ thông hiện hành còn những hạn chế, bất cập như chú trọng việc truyền đạt kiến thức, chưa đáp ứng nhu cầu về phát triển hình thành phẩm chất năng lực của học sinh, chưa coi trọng hướng nghiệp.... Một phần không nhỏ trong những nguyên nhân để có những hạn chế bất cập trong việc dạy học môn Ngữ văn hiện nay chính là công tác quản lí hoạt động dạy học còn chưa chặt chẽ, thiếu đồng bộ. Một yếu tố chủ quan nữa là đội ngũ giáo viên còn thụ động trong việc đáp ứng những đòi hỏi của việc thay đổi của chương trình, SGK do ý thức tự học, tự nghiên cứu, nâng cao trình độ, chuyên môn nghiệp vụ còn hạn chế. Công tác bồi dưỡng giáo viên tuy được tổ chức thường xuyên, nhưng chưa thực sự xuất phát từ nhu cầu của giáo viên, hiệu quả thấp. Việc đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra đánh giá hiện ở những trường phổ thông vẫn chưa thực sự chuyên biến, nhiều khi còn dừng ở hình thức, chưa có chiều sâu. Phương pháp dạy đọc hiểu chưa có hiệu quả, giáo viên chưa chú ý đến việc hình thành cho học sinh phương pháp đọc văn bản. Việc kiểm tra đánh giá vẫn chủ yếu là kiểm tra kiến thức nhớ, tái hiện, làm theo, chép lại,... học tác phẩm nào thì đúng tác phẩm đó, chưa đánh giá đúng được sự vận dụng kiến thức, chưa chú trọng việc đánh giá thường xuyên trên lớp học và sử dụng kết quả đánh giá để điều chỉnh nội dung, phương pháp dạy và học. Vì thế đổi mới quản lí hoạt động dạy học môn Ngữ văn theo định hướng giáo dục phổ thông mới tại các trường trung học phổ thông hiện nay là việc làm cấp bách và cần thiết.

2.2. Một số biện pháp quản lý dạy học môn Ngữ văn trung học phổ thông theo yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông mới

2.2.1. Tổ chức xác định mục tiêu môn Ngữ văn phù hợp với chương trình mới

Nắm rõ mục tiêu và chương trình của môn Ngữ văn là yêu cầu quan trọng giúp cán bộ quản lý, quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn của đơn vị mình đạt hiệu quả cao.

- Trước hết là cán bộ quản lý phải là người nắm rõ mục tiêu môn học. Nắm rõ mục tiêu môn học mới có thể triển khai và giám sát việc thực hiện của giáo viên đồng thời đánh giá được mức độ đạt mục tiêu của hoạt động dạy học môn Ngữ văn thông qua kiểm tra giáo án, dự giờ trên lớp và khảo sát kết quả học tập của học sinh.

- Quản lý phương pháp dạy học của giáo viên. Phương pháp dạy học (PPDH) là yếu tố quyết định đến hiệu quả học tập của học sinh. PPDH phù hợp sẽ giúp học sinh có hứng thú trong học tập, lĩnh hội được những kiến thức kỹ năng cần thiết mà môn học hướng tới. Cán bộ quản lý phải thường xuyên kiểm tra, giám sát việc đổi mới phương pháp dạy học của giáo viên, tổ chức cho giáo viên được giao lưu học hỏi kinh nghiệm của những đồng nghiệp có chuyên môn, PPDH tốt.

- Quản lý việc thực hiện chương trình của giáo viên. Chương trình phải được thực hiện theo phân phối chương trình hoặc theo kế hoạch bộ môn mà tổ chuyên môn đã xây dựng, không cắt xén lược bỏ một số nội dung của chương trình.

- Quản lý khâu kiểm tra đánh giá của giáo viên.

Hiện nay các giáo viên giảng dạy môn Ngữ văn khi thực hiện kiểm tra, đánh giá chủ yếu chỉ chú ý đến yêu cầu tái hiện kiến thức và đánh giá qua điểm số. Chính vì vậy, dẫn đến tình trạng giáo viên và học sinh duy trì dạy học theo lối “đọc-chép” thuần túy, học sinh học tập thiên về ghi nhớ, nhớ càng nhiều kiến thức càng tốt, ít quan tâm vận dụng kiến thức dẫn đến hệ quả là nhiều học sinh thụ động trong việc học tập; khả năng sáng tạo và năng lực vận dụng tri thức đã học để giải quyết các tình huống thực tiễn cuộc sống còn hạn chế; chưa đáp ứng đầy đủ mục tiêu đặt ra của Luật Giáo dục là “Giúp học sinh phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và các kỹ năng cơ bản, phát triển năng lực cá nhân, tính năng động và sáng tạo”.

Đánh giá kết quả học tập theo năng lực chú trọng khả năng vận dụng sáng tạo tri thức trong những tình huống ứng dụng khác nhau. Như vậy, thông qua việc hoàn thành một nhiệm vụ trong bối cảnh thực tế, có thể đồng thời đánh giá được cả kỹ năng nhận thức, kỹ năng thực hiện và những giá trị, tình cảm của học sinh. Theo dõi, kiểm tra quá trình và từng kết quả thực hiện nhiệm vụ của học sinh/nhóm học sinh theo tiến trình dạy học; quan tâm tiến độ hoàn thành từng nhiệm vụ của học sinh để áp dụng biện pháp cụ thể, kịp thời giúp đỡ học sinh vượt qua khó khăn. Chấp nhận sự khác nhau về thời gian và mức độ hoàn thành nhiệm vụ của các học sinh. Nội dung kiểm tra đánh giá phải sát với chương trình, mỗi bài kiểm tra phải gắn với mục tiêu bài học cụ thể, hình thức kiểm tra đa dạng như: trên giấy, kiểm tra vấn đáp, kiểm tra qua hoạt động ngoại khóa, trải nghiệm. Kết quả bài kiểm tra đối chiếu với mục tiêu của môn học để đánh giá được mức độ đạt như thế nào.

2.2.2. Chỉ đạo lựa chọn nội dung môn Ngữ văn đảm bảo yêu cầu chương trình giáo dục phổ thông mới và phù hợp với địa phương

Hiện nay, việc dạy học môn Ngữ văn chủ yếu được thực hiện trên lớp theo bài/tiết trong sách giáo khoa, trong phạm vi một tiết học, không đủ thời gian triển khai đầy đủ các hoạt động học của học sinh theo tiến trình sư phạm của một phương pháp dạy học tích cực, vì vậy đổi mới phương pháp dạy học nếu vẫn yêu cầu thực hiện theo chương trình đang hiện hành thì khó thực hiện có hiệu quả, đây, nếu có sử dụng phương pháp dạy học tích cực thì chỉ mang tính hình thức, đôi khi máy móc chưa thực sự phát huy được tính tích cực, tự lực, sáng tạo của học sinh;

hiệu quả khai thác sử dụng các phương tiện dạy học và tài liệu bổ trợ theo phương pháp dạy học tích cực bị hạn chế.

Hiệu trưởng cần phá bỏ rào cản này bằng cách giao cho tổ chuyên môn và giáo viên chủ động cấu trúc, sắp xếp lại nội dung dạy học của từng môn học trong chương trình giáo dục phổ thông mới thành những chủ đề dạy học, có thể chuyển một số nội dung dạy học thành các hoạt động trải nghiệm sáng tạo, thực hiện ngoài lớp học phù hợp với các phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực được lựa chọn thay cho việc dạy học đang được thực hiện theo từng bài/tiết trong sách giáo khoa như hiện nay.

Một hoạt động chỉ được coi là có hiệu quả khi đảm bảo được sự thống nhất giữa ba yếu tố: mục tiêu, nội dung, phương pháp dạy học và kiểm tra đánh giá ở từng thời điểm trong suốt quá trình hoạt động. Chính vì vậy, ngoài quản lý mục tiêu của hoạt động dạy học thì người quản lý cần chú trọng đến việc chỉ đạo sự lựa chọn nội dung dạy học. Đặc biệt, trong chương trình giáo dục phổ thông mới, môn Ngữ văn được xây dựng theo hướng mở; không quy định chi tiết về nội dung dạy học và các văn bản cụ thể, mà chỉ quy định những yêu cầu cần đạt về đọc, viết, nói và nghe cho mỗi lớp; quy định một số kiến thức cơ bản, cốt lõi về văn học, tiếng Việt và một số văn bản quan trọng của văn học dân tộc là nội dung thống nhất bắt buộc đối với học sinh toàn quốc, thì việc lựa chọn nội dung dạy học để đảm bảo mục tiêu chương trình giáo dục phổ thông mới và phù hợp với địa phương là điều vô cùng quan trọng. Việc lựa chọn nội dung gì, sắp xếp ra sao để vừa thuận lợi cho giáo viên, lại vừa giúp học sinh phát triển năng lực, phẩm chất là một vấn đề khó. Trước hết người quản lý phải chỉ đạo tổ chuyên môn, giáo viên bộ môn thực hiện tốt nội dung dạy học trong chương trình giáo dục phổ thông mới. Cán bộ quản lý Nhà trường cần hướng dẫn giáo viên bộ môn Ngữ văn lựa chọn các chủ đề, rà soát nội dung các bài học trong sách giáo khoa hiện hành tương ứng với chủ đề để sắp xếp lại thành một số bài học tích hợp của từng môn học hoặc liên môn. Việc lựa chọn nội dung dạy học trong chương trình giáo dục phổ thông mới cần đáp ứng các yêu cầu: Bảo đảm tỷ lệ hợp lý giữa văn bản văn học với văn bản nghị luận và văn bản thông tin; Bảo đảm sự phù hợp của văn bản với yêu cầu phát triển và thời lượng học tập của chương trình, độ khó của các văn bản đọc tăng dần qua từng năm học; bảo đảm kế thừa và phát triển các chương trình Ngữ văn đã có....

- Chỉ đạo tổ chuyên môn cần xây dựng kế hoạch tổ chức các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp của môn Ngữ văn. Các hoạt động trải nghiệm này cần phù hợp về khoảng cách địa lý, đảm bảo tính giáo dục, đảm bảo sự an toàn cho giáo viên và học sinh, đặc biệt là phù hợp với địa phương.

2.2.3. Chỉ đạo tổ chức bồi dưỡng đổi mới phương pháp dạy học đối với giáo viên theo định hướng giáo dục phổ thông mới

Trình độ đội ngũ giáo viên là nhân tố quan trọng quyết định đến chất lượng và sự thành công của đổi mới chương trình giáo dục. Do đó, lãnh đạo các Nhà trường cần chỉ đạo tốt các công việc sau:

Nhà trường chủ động phối hợp các cơ sở đào tạo để tổ chức mời các chuyên gia giúp giáo viên của trường tiếp cận với chương trình giáo dục phổ thông mới. Tổ chức học theo chuyên đề, tổ chức các hội thảo, tập huấn nâng cao trình độ nghiệp vụ chuyên môn cho đội ngũ giáo viên. Hàng năm, Nhà trường xây dựng kế hoạch đào tạo, cử các giáo viên có năng lực đi học nâng cao về trình độ chuyên môn. Tạo điều kiện về thời gian, kinh phí, tài liệu cho giáo viên tham gia học tập.

Phải quy định rõ ràng về chế độ, trách nhiệm của giáo viên trong công tác tự bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ. Xây dựng chỉ tiêu bồi dưỡng đưa vào chỉ tiêu phấn đấu thi đua của tổ chuyên môn. Ngoài công tác bồi dưỡng theo lớp học các chuyên đề của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Sở Giáo dục và Đào tạo tổ chức, Nhà trường thường xuyên tổ chức các lớp bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ, tổ chức cho giáo viên các buổi giao lưu chuyên môn với các trường khác

(như dự giờ thăm lớp các trường có thương hiệu trong và ngoài tỉnh) để cho giáo viên được trao đổi, học hỏi kinh nghiệm, từng bước nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ.

2.2.4. Tổ chức bồi dưỡng cho giáo viên thực hiện các hoạt động dạy học môn Ngữ văn theo định hướng của chương trình giáo dục phổ thông mới

2.2.4.1. Xây dựng những quy định cụ thể về nề nếp học tập môn Ngữ văn ở nhà và trên lớp

Để có những biện pháp quản lý hữu hiệu về nề nếp học tập của học sinh, Nhà trường cần định hướng cho giáo viên bộ môn:

Xây dựng các quy định học tập học tập môn Ngữ văn, nội quy này xây dựng phải phù hợp với điều kiện, tình hình thực tế của Nhà trường và học sinh.

Quản lý việc chuyên cần, ý thức tự học của học sinh thông qua nhiều kênh thông tin như: gia đình học sinh, giáo viên bộ môn, giáo viên chủ nhiệm, đoàn thanh niên, cán bộ lớp quản lý việc học ở nhà của học sinh như: kiểm tra vở soạn văn của học sinh.

Giáo viên phải xác định rõ tầm quan trọng trong việc tổ chức tốt nề nếp học tập trên lớp cho học sinh, dạy cách học cho học sinh, đổi mới phương pháp dạy học phù hợp với cảm nhận của học sinh để tạo cho học sinh có hứng thú với môn Ngữ văn.

2.4.4.2. Giáo viên bộ môn phối hợp với cán bộ lớp, phụ huynh học sinh giám sát việc thực hiện nề nếp học tập của học sinh

Khi đã xây dựng và đề ra nội quy, quy định của việc học tập môn Ngữ văn thì Nhà trường cũng như giáo viên bộ môn phải có các biện pháp giám sát việc thực hiện các nội quy, quy định đó. Thực hiện tốt việc giám sát này sẽ tạo ra nề nếp học tập tốt cho học sinh.

Theo dõi nề nếp học tập của học sinh bằng nhiều hình thức khác nhau như: phối hợp với giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, gia đình học sinh, bạn bè trong lớp... Tìm hiểu thực trạng, nguyên nhân học sinh chán học môn Ngữ văn, không chịu soạn bài, bỏ tiết... để giúp học sinh khắc phục những khuyết điểm, có hứng thú với môn Ngữ văn. Muốn vậy, giáo viên Ngữ văn phải chú ý đến cách dạy học trong từng bài, phải biết cách tiết chế ngữ điệu giọng nói sao cho phù hợp, phải có tâm huyết và “say” với nghề để thu hút học sinh, tạo ra những phương pháp dạy học theo tính tích cực để học sinh được giải bày, được sáng tạo, phát triển năng lực. Có khen thưởng kịp thời để động viên khích lệ tinh thần học tập vươn lên của học sinh.

2.2.4.3. Tổ chức ngoại khóa, học tập theo chủ đề, tổ chức cho học sinh học tập theo dự án với các hình thức học khác nhau

Để phù hợp với yêu cầu chương trình giáo dục phổ thông mới, giáo viên dạy văn phải đề ra các phương pháp và hình thức dạy học cho phù hợp với trình độ của học sinh với điều kiện về cơ sở vật chất cũng như kinh phí của Nhà trường. Các hoạt động này nhằm khơi gợi tinh thần, sự hứng thú học tập môn Ngữ văn, tình yêu với văn học... Các phương pháp, hình thức dạy học mới phải được sự thông qua của tổ bộ môn và Ban giám hiệu Nhà trường.

Cán bộ quản lý yêu cầu giáo viên bộ môn Ngữ văn chủ động lên kế hoạch tổ chức các hoạt động ngoại khóa, chuyên đề ... của khối lớp được phân công giảng dạy ngay từ đầu năm học. Kế hoạch sau khi được phê duyệt cần có sự chuẩn bị chu đáo từng hoạt động và được thông báo cho học sinh trước khi thực hiện.

Nhà trường định hướng cho giáo viên đề xuất tổ chức mời các chuyên gia hoặc nhà văn, nhà thơ về trường nói chuyện theo chuyên đề, chủ đề... tạo hứng thú học tập môn Ngữ văn đồng thời giúp các em hiểu hơn về nội dung và ý nghĩa của một tác phẩm văn học... để có thể bổ sung, giúp đỡ lẫn nhau. Sau đó, qui định rõ trách nhiệm cho từng cá nhân và bộ phận. Việc sắp xếp và qui định trách nhiệm này thể hiện được tầm nhìn của người quản lý cho sự phát triển của tổ, nhóm chuyên môn Ngữ văn trong hiện tại và tương lai.

Kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện đổi mới phương pháp dạy học môn Ngữ văn: Để kiểm tra, đánh giá kết quả việc thực hiện đổi mới PPDH môn Ngữ văn đạt hiệu quả, mỗi trường cần xây dựng bộ tiêu chí đánh giá về: xếp loại thi đua của tổ, nhóm chuyên môn, của giáo viên và đánh giá kết quả dạy học và giáo dục học sinh. Trong đó, cần chú trọng nhiều đến các tiêu chí về thực hiện đổi mới PPDH môn Ngữ văn theo hướng phát huy tính tích cực, độc lập, sáng tạo của học sinh trong chuẩn giờ lên lớp của môn Ngữ văn. Sau đó, cán bộ quản lý thường xuyên tiến hành theo dõi tiến trình thực hiện đổi mới PPDH môn Ngữ văn, kiểm tra, đánh giá kết quả theo tuần, tháng, học kỳ và năm học. Bên cạnh đó, việc tổng kết rút kinh nghiệm nhằm đánh giá đúng những việc đã làm và chưa làm được là việc làm cần thiết. Tuy nhiên, cần lưu ý trong quá trình thực hiện, các trường cần phải chú ý đảm bảo tính công bằng, khách quan khi đánh giá.

- Kiểm tra, giám sát tiến độ thực hiện, mức độ phối hợp giữa các cá nhân và bộ phận, tăng cường sự giám sát lẫn nhau của giáo viên trong việc thực hiện đổi mới PPDH môn Ngữ văn. Để kế hoạch đổi mới PPDH môn Ngữ văn đi đúng hướng và đạt được mục tiêu đề ra, nhà quản lý cần kiểm tra, giám sát tiến độ thực hiện, mức độ phối hợp giữa các cá nhân và bộ phận. Bên cạnh việc kiểm tra của đội ngũ chuyên trách, nên tăng cường sự giám sát lẫn nhau của giáo viên để hoạt động đổi mới PPDH môn Ngữ văn đạt kết quả tốt hơn.

3. Kết luận

Bài viết đã đưa ra một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học môn Ngữ văn ở Trường Trung học phổ thông theo yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông mới. Tuy nhiên, mỗi Nhà trường có một đặc điểm khác nhau, điều kiện vật chất và phi vật chất cũng khác nhau nên phải xác định được những vấn đề cụ thể của Nhà trường đang đối mặt, phải tự đánh giá được thực trạng và xác định đúng trường mình đang đứng ở vị trí nào trong quá trình phát triển, nhận diện chính xác vấn đề cần thay đổi để đưa ra một lộ trình đổi mới xác đáng. Các biện pháp chỉ thật sự phát huy tác dụng khi nó được vận dụng một cách linh hoạt, tùy theo điều kiện thực tế của từng trường để lựa chọn ưu tiên và xây dựng lộ trình phù hợp và khả thi, vừa đảm bảo tính hệ thống, vừa đảm bảo tính thực tiễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Nguyễn Văn Hiếu, 2019. *Một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường trung học cơ sở thành phố Hồ Chí Minh*. Tạp chí Giáo dục, Số 450, Kì 2 - 3/2019, tr 9-14; 19.
- [2] Lê Thị Thu Hằng, 2017. *Bàn về một số biện pháp quản lý đổi mới phương pháp dạy học ở trường THPT đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục*. Nguồn: giaoducquocdan/giao-duc-trung-hoc.
- [3] Trần Xuân Ngọc, 2013. *Nâng cao chất lượng công tác quản lý hoạt động giảng dạy môn Ngữ văn của hiệu trưởng ở một số trường trung học cơ sở huyện Vụ Bản, tỉnh Nam Định*. Tạp chí Giáo dục, số 310-kì -II-tháng-5/2013
- [4] Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018. *Chương trình giáo dục phổ thông, chương trình tổng thể (Ban hành kèm theo thông tư số 32/2018/TT- BGDĐT, ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo*.
- [5] Quốc hội, 2014. *Nghị quyết 88/2014/QH13 ngày 28 tháng 11 năm 2014 về đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông*.
- [6] Ban chấp hành Trung ương, 2013. *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4 tháng 11 năm 2013 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hoá, hiện đại hoá trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.

ABSTRACT

**Methods for teaching activities of Literature at High school level based
on the new general educational programme**

Duong Tuyet Hanh^{*1}, Nguyen Quy Nam² and Duong Thi Thu Thuy³

¹*University of Education, Vietnam National University, Hanoi*

²*Luong Tai High School, Bac Ninh province*

³*Chu Van An High Schools, Yen Bai province*

Managing Literature teaching activities particularly and teaching activities generally by following the requirements of the upper secondary curriculum is an issue which education managers are concerned with. To meet the requirements and objectives of the new upper secondary curriculum, the article starts with the practice of research and Literature teaching activities management at high schools nowadays so as to suggest some measures in managing Literature teaching activities, such as determining objectives suitable for the new curriculum, choosing the appropriate teaching contents, training teachers for teaching method innovation and Literature teaching activities implementation; with the view to improving the efficiency in managing educational activities as well as meet the objectives of the new upper secondary curriculum.

Keywords: Literature, teaching, methods, activities.